

## TEGEVUSPLAANID 2024

### Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku arendamine 2024

#### Käsitöövaldkonna 2024. aasta arendustegevused (periood jaanuar-detsember):

##### 1. Tugitegevused käsitöölisele piirkonna eripära kandvate toodete arendamiseks.

Omapära-toodete arendustöös on aasta alguses plaanis välja kuulutada uute **omapäratoodete loomise konkurss**. 2024. aasta teema on Minkastki midägi, mis toetab loovat lähenemist nii taaskasutusele kui uute lahenduste leidmisele. Sügise Mardilaada ekspositsioon on kavas siduda konkursi- ja aastateemaga.

Jätakuvalt rakendame ka seniseid meetodeid tooteideede ja disaini osas: üksteisega kogemuste vahetus, võimalusel teiste piirkondade meistrite külastused, mentorkoolituste korraldamine ja läbiviimine. Kavatas on külastada Läti käsitöömeistreid Aluksnes.

Käsitöölisi nõustavad Vilve Oja, Külli Eichenbaum, Liilia Tann. Tootearenduse teemaga tegeleb aastaringselt võrgustiku koordinaator Vilve Oja.

Oodatav tulemus: Erinevate tegevuste käigus on sündinud uued ideed kohaliku eripäraga toodete loomiseks ja eripära väljatoomiseks uudsel moel. Võromaa mustreid-kirju, Võromaa sümboolikat ja võro keelt kasutatakse toodete loomisel ning müümisel.

##### 2. Vana-Võromaa käsitöötoodete müüki ja reklaami toetav tegevus

2.1. Vana-Võromaa **e-poe Uma puut kaubavaliku täiendamine**: uute toodete lisamine, väljavahetamine - tegeleb koordinaator. Käsitöölised vajavad koordinaatori nõu ning abi tootekirjelduste koostamisel ja tootefotode tegemisel. E-poe arendamisega tegelevad aastaringselt koordinaator Vilve Oja ja projektijuht Külli Eichenbaum.

Oodatav tulemus: e-poes on kaubavalik pidevalt vahetuv, toimub regulaarne reklaam ning postitused veebiturunduse võimalusi kasutades. Poe tuntus ning külastajaskond on laienenud.

2.2. Vana-Võromaa Käsitöö esindusruumides Võru Ideekojas vahetuvate käsitöönäituste korraldamine ja meistrite toodete alaline näitus-müük. Võrgustiku koordinaator koostöös meistritega korraldavad näituste vaheldumist igal kuul (v.a. juuni-august). Meistrite alalise näitus-müügi haldamises osalevad ühingu liikmed.

Oodatav tulemus: esindusruumides toimub aastaringselt käsitöötoodete tutvustus huvilistele, tellimuste vastuvõtmine, meistrite tutvustamine (meistripäevad, meistri tunnid).

2.3. Vana-Võromaa käsitöö esinduse **osalemist olulisematel käsitöölaatadel ja sündmustel** Vana-Võromaal ning mujal kavandame vastavalt oma võimalustele. Keeruliseks väljakutseks on samaaegselt hoida avatuna Ideekojas käsitöoesindust ning minna meeskonnaga esindussündmusele. Märgilistel sündmustel on plaanis osaleda (võrokeste Uma Pido, saatkond Seto Kuningriigis, käsitöölise Mardilaat Tallinnas Unibet Arenal). Osaleme partnerina Uma Pido korraldamisel ning töötubade pakkumisel. Jõulude eel panustame laiendatud müügile oma ruumides Ideekojas.

Käsitöölaseid töötubasid ja esitlusi väljaspool Ideekoda korraldame vastavalt kutsetele. Teada on kutse Võru Pärimumantsu festivalile. Käsitöölisi oodatakse ka Võromaal toimuvatele suveetendustele.

Laatadele väljaminekut ning üritustel osalemist koordineerib Vilve Oja, müügiga tegelevad

käsitöölised.

Oodatav tulemus: Vana-Võromaa käsitöö on esindussündmustel, piirkonna muuseumides ja suvistel müügikohtadel üle Vana-Võromaa selgelt välja paistmas ning Vana-Võromaa Käsitüü kaubamärki teatakse ja leitakse meid üles. Veebipood toimib ja näitusmüügid Ideekojas vahetuvad. Käsitöölised panustavad ühistöösse. Vana-Võromaa käsitöö on esindatud Eesti käsitöö aasta tippsündmusel Mardilaadal.

### 3. Käsitöölise omavaheline koostöö ja teadmiste edasiandmine

3.1. **Vana-Võromaa rahvarõiva-alaste teadmiste jagamine, huviliste nõustamine** nii rahvarõivaste kui ka laiemalt käsitööskuste teemadel, jaanuar - detsember

Rahvarõiva nõukoda asutati aastal 2021 a alguses Võru Instituudi ja MTÜ Vana-Võromaa Käsitüü koostööna, nõukoda asub Vana-Võromaa Kultuurikojas Võrus Katariina allee 11.

Nõustamine on hästi käima läinud, meid leitakse üles ja saadakse küsimustele vastused. Aitame soovijatel saada selgust rahvarõivaste maailmas, nõustame kandmist, aitame kokku panna komplekte, leiame käsitöömeistrid, kes rõivad valmis teevad. Nõustamise maht varasema kogemuse põhjal on 2-3 mahukamat nõustamist kuus, sinna juurde lühinõustamised. Soovijatele korraldame rahvarõivastesse rõivastumise esitlusi koos kandmiskombestiku tutvustusega.

Täiendame nõukoja sisulisi materjale jooksvalt vastavalt uute uurimuste või praktiliste tööde baasilt. Uurimistöö võtame ette kui nõustamiste käigus selgub, et mõni ese/töövõtte/materjal vajab täpsemat uurimist. Asume kavandama rahvarõivaste valmistamise pikema kursuse läbiviimist Võrus Ideekojas olevaid võimalusi kasutades.

Jätkuvalt täiendame võimaluste avanedes veebiportaali „Eesti rahvarõivad“ <https://rahvaroivad.ee/> Vana-Võromaa kihelkondade rahvarõivaste osas.

Kogume jätkuvalt eravalduses olevate pärandiliste (vanade) käsitööesemete lugusid digikogusse ja nüüd on võimalus Ideekojas ka nendest mininäitusi korraldada.

Ideekojas asuvas esinduses antakse meie meistrite poolt nõu laiemalt käsitöö kohta (oskused, töövõtted, materjalid, eritellimused).

Sisulisi töid teevad ja korraldavad koordinaator Vilve Oja ning projektijuht Külli Eichenbaum. Teisi nõustajaid kaasatakse vastavalt vajadusele.

3.2. **Õpitoad, koolitused, loengud** Ideekojas, jaanuar – mai ja september- detsember.

Käsitööhuvilistele pakume õpitunde, mille käigus õpitakse-õpetatakse erinevaid töövõtteid (vaata valikute loetelu: <https://www.ideekoda.ee/loovmeistrid/oppimine/>)

Lühikoolitustest valmistame koostöös ette meistri päevi, kus ühel päeval kuus üks meister tutvustab ja näitab oma oskusi ning loomingut. Pikemate koolituste teemad seome kangakudumiseks vajalike oskuste õpetamisega ning rahvarõivaste üksikesemete valmistamisega. Pakume soovijatele ka paikkonna traditsioonilise käsitöö teemadel loenguid koos esitlustega.

3.3. Aastaringelt jätkub käsitöölise omavaheline info jagamine e-posti listi ning FB lehtede kaudu ning otsesuhtluses. Plaanide-vajaduste arutamiseks, seminarideks ja koolitusteks **kogunetakse regulaarselt kord kuus** (va suvekuud) vajadusel kasutatakse videovahendusel suhtlust (skype, zoom). **Võrgustik on avatud uutele huvilistele** (<https://wi.ee/et/tegemised/kasitooliste-umarlaud/>).

Info jagamine kogukonnale ning turundustöö laiemale publikule käsitöösündmuste kohta on oluliselt mahukam kui eelnevatel aastatel, sest uus käsitöökompetentsikeskus vajab tutvustamist. Infovahetust ning koostööd korraldavad koordinaator Vilve Oja, juhatuse liige Liilia Tann ning

projektijuht Külli Eichenbaum.

Oodatav tulemus: nõustamiste käigus jagatakse soovijatele infot rahvarõivaste komplekteerimise, valmistamise ja kandmise kohta kõigi kaheksa Vana-Võromaa kihelkonna osas. Avatud on käsitöö õppimise võimalused, toimuvad käsitööd tutvustavad sündmused. Toimib käsitööliste omavaheline koostöö – ühistegevused on läbiarutatud ja planeeritud, ette on valmistatud 2-3 uut koolitust. Toimib infovahetus ja tegevuste reklaam, toimub müügikoostöö ja üksteise nõustamine. Toimunud on 6-8 ümarlaua-kokkusaamist. Otsekontaktide kaudu lisandub koostööringi uusi käsitöö-huvilisi.

#### 4. Koostöö turismivaldkonnaga

Jätkatakse Vana-Võromaa kaubamärgi all oleva käsitöö vahendamist suvisel turismihooajal piirkonna müügipaikadesse. Ideekoja käsitöoesinduse võimalusi tutvustatakse turismivaldkonnas tegutsejatele ja selgitatakse välja sobivad koostöövormid. Jätkub kontaktide ja tellimuste vahendamine ettevõtjate, seltside ja käsitööliste vahel (töötubade korraldamise soovid, eritellimusel esemete tegemine, käsitöö tutvustamine jms).

Oodatav tulemus: Käsitöö valdkond on esindatud Vana-Võromaa tutvustamisel ja turunduses, käsitöölised saavad oma oskustele ja toodetele uusi müügivõimalusi ning kliente; tootekonkursi kaudu luuakse uusi kohalikku eripära kandvaid turismimeeneid.

#### 5. Käsitööd esile tõstvad ettevõtmised ning loomakeskuse arendamine

a. Koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga on plaanis koostada ja esitleda **näitus Vana-Võromaa väekirjad** Tallinnas Pika tänava galeriis 2024. aasta sügisel vahemikus 24. sept-14. oktoober.

b. **Vana-Võromaa traditsioonilise käsitöö teadmuskeskus Võru linna Ideekojas.**

Pikaldaselt ning kaunis keeruliselt kulgenud loomemaja ruumide renoveerimine jõudis lõpule septembris 2023. Vana-Võromaa Käsitöö MTÜ kasutab ruume alates oktoobrist 2023.

Käsitööräume tutvustav video You Tubes: <https://www.youtube.com/watch?v=AyKy3h9fQoI>

Tegevuskava kohaselt kavandatu pole siiski täismahus veel töösse saanud. Toimivad:

*Vällänäütis ja esindüspuut* (esinduse, näituste ja müügitare) – Vana-Võromaa käsitöötoodete müük, vahelduvad meistrinäitused, nõustamine ja info jagamine. Küllastajatele avatud tööpäeviti 10-15, muul ajal kokkuleppel.

*Opitarõ* (õppe- ja seminariruum) – toimuvad praktilised käsitöökoolitused, valmidus olemas ürituste, seminaride korraldamiseks, gruppide vastuvõtuks.

Fotolabori ruum (tootefotode pildistamiseks) on vajaliku sisustusega, sest loomemaja projektis nappis rahalisi vahendeid.

Töösse rakendamisel on *kudamisetarõ* (teljetare), kus on kavandatud toimuma kanga- ja vööde kudumise õpe, töötoad ning kangakudumise praktika. Rahapuudusel jäid ruumid sisustamata projektis kavandatud kahtede kangastelgede ja käärpuuga, seetõttu pole teljetare veel kavandatud mahus kasutusel. Ühingu liikmed on hankinud kasutatud kangastelgi, mille renoveerimine käib. Kudumisega seotud teenuseid ja kursusi saaks praeguse prognoosi järgi alustada septembrist. Seltsil on olemas väiksemad käsitöövahendid (vokk, kedervars, kraasid, kerilauad, väiksed vöökudumise teljed) ja lai sortiment käsitöömaterjale (saadud annetustena) – nende baasilt saab töötubasid läbi viia.

Ideekoja kodulehel on meie koostöövõrgustiku ja pakutavate teenuste tutvustus, samuti sündmuste kalender: <https://www.ideekoda.ee/loovmeistrid/>

Ideekojas käsitöoesinduses toimetavad igapäevaselt koordinaator Vilve Oja, seltsi liikmed ning võrgustiku käsitöölised. Kindel asukoht, avatus ning käsitöö vajaduste põhine ruumide disain

annavad meie koostöövõrgustiku meistritele uut hoogu ning on heaks kasvulavaks nii noorte kaasamisele kui ka meistrite vahel uute põnevate ideede sünniks.

#### Oodatav tulemus:

Vana-Võromaa pärandkultuuri osaks olevat traditsioonilise käsitöö teadmust saab püsivalt tutvustada ning on head ruumivõimalused selle edasiandmiseks õpitegevuste, sündmuste, näituste ja oskusteabe vahendamise kaudu.

Käsitöövõrgustiku ja tegemiste kohta saab jooksvalt teavet Vana-Võromaa Käsitüü FB lehel: <https://www.facebook.com/vanavoromaahandycraft/>

## **TEGEVUS 2**

### **Vana-Võromaa kultuuriruumi turundustegevused 2024**

Võru Instituut osaleb kultuuriruumi ja –pärandi turundustegevuste korraldamisel ning info vahendamisel koostöös mitmete partneritega Võru ja Põlva maakondades, Valga maakonda jääva Vana-Võromaa osas on partneriks Karula ja Hargla khlk kogukondi ühendav *kotuse* võrgustik.

Vana-Võromaa kultuuriruumi ühiste turundustegevuste korraldustööd on mõjutanud turismikorralduse institutsionaalne reform, mis alates 2023. aastast on viinud maakondlikud turismikoordinaatorid Lõuna-Eesti DMO koosseisu. Seni maakonna põhiselt tegutsenud koordinaatorite tööülesanded keskenduvad laiema piirkonna turundusele, seejuures on keskne suund võetud väliturundusele. LE turismiklastri roll ja abi sihtpiirkonna arendamisel põhineb klastriiga liitunud ettevõtete (22 kogu DMO piirkonnast) huvide esindamisega, seejuures on turundatavaks sihtpiirkonnaks kogu Lõuna-Eesti kui tervikpiirkond.

Vana-Võromaa kui sihtpiirkonna arendamise ja tutvustamise tegevusi pole kavandatud ei LE DMO ega LE turismiklastri arengukavades (sealt puuduvad ka Mulgimaa ning Setomaa). Vt LÕUNA-EESTI TURISMISTRATEEGIA2021-2025; Tartu 2020: <https://visitsouthestonia.com/turismiklaster/> Sellisel lähenemisel on oht, et turundustegevuste käigus hägustuvad või kaovad turismimaastikult lõunaeeesti sisesed identiteedid (mulgi, seto, võro).

Hädavajalik oleks Vana-Võromaa kohalike arendusorganisatsioonide ja võrgustike eestvedajate vahel kokku leppida Vana-Võromaa kultuurilise eripära esiletõstmise strateegia ning tegevused Eesti siseturistile suunatuna.

Tegevused 2024:

2.1. Regulaarselt (kord kuus) on plaanitud toimuma kohtumised infovahetamise eesmärgil, jooksvate vajaduste lahendamine. Vajalik on teha Vana-Võromaad tutvustava trükise kordustrukk, trükisega varustada infopunktidenäitajatöötavad ettevõtted ning külaliste huvipunktide infoletid.

2.2. Vana-Võromaa sihtpiirkonda tutvustava veebilehe <https://www.puhkaeestis.ee/> osas saab plaane teha peale lehe uuenduste rakendamise. Ilmselt kaovad sealt mitmed võimalused, aga uued lahendused ei ole teada.

2.3. Võimalusel tõstame esile Vana-Võromaa kultuuripärandit esitlevaid sündmusi meedias, veebiturunduses, täiendame pildipanka ja videoklippide kogu.

2.4. Vana-Võromaa kohaliku toidu võrgustiku Uma Mekk tegevustes võro keele ja kultuuripärandi esiletõõtmine, ettevõtjate nõustamine, osalemine sündmuste ettevalmistustöötodes (*Uma Meki keväjene keelehää, Uma Meki sügüsene suutäüs*, laat jm sündmused)

2.5. Suitsusaunaga seotud kultuuripärandi edendamine ja tutvustamine. Vana-Võromaa suitsusaunade koostöökogul on plaanis 2024. aastal tegelda suitsusaunade kaardistamise planeerimise ja korraldamise küsimustega (töörühm moodustatud, juhhib Marko Puksing) ja saunateemalise lauamängu edasiarendamisega tooteks (Võro Selts VKKF eestvõtmisel).

Koostöökoogu infojuhi tööks on tegevuste koordineerimine, kodulehe savvusann.ee jooksev toimetamine, uudiste kogumine ja avaldamine, huvilistele nõustamine saunapärimuse või pärandiliste tegevuste osas, osalemine UNESCO Eesti koostöövõrgustikus.

#### 2.6. Võro keele nädala sündmuste turunduse korraldamine.

Kultuurieripäraga seotud turundustegevusi koordineerib ning sisulist tööd teeb Võru Instituudi poolt projektijuht Külli Eichenbaum.

Oodatavad tulemused: Vana-Võromaa sihtpiirkond puhkaestis.ee lehel jääb peale muudatusi toimima. Vana-Võromaa piirkonnas toimuvad kohaliku eripäraga sündmused on piirkonna külastajate ja huviliste jaoks pildis. Täieneb foto-ja videoklippide kogu. Erinevate võrgustike ja meeskondade koostöös on Vana-Võromaa kultuurilised eripärad sündmuste ja tegevuste kaudu hästi nähtavad nii Eestis kui ka lähisvälismaal (naaberriikides), piirkond eristub omapäraste teenuste/toodete poolest, kasvab nii uute külastajate kui ka korduvkülastajate hulk.

Taotluse koostas

Külli Eichenbaum

Võru Instituudi projektijuht

Tel 56611924